

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΟΝΕΙΡΟ

ΤΟΥ Π.Κ. ΙΩΑΚΕΙΜΙΔΗ

**2023 – έτος Μεσογείου:
Νέο τοπίο σχέσεων;**

Το 2023 θα είναι έτος (και) της Μεσογείου. Επέκταση χωρικών υδάτων από την Ελλάδα. Ανάλυση της Προεδρίας του Συμβουλίου της ΕΕ από την Ισπανία (τον Ιούλιο) με τη Μεσόγειο στο πρόγραμμα δράσης και άλλες διαφαινόμενες εξελίξεις (Λιβύη, μεταναστευτικό, εκλογές, κ.λπ.). Και σε μια κλειστή συζήτηση πρόσφατα στο Λονδίνο για τις γεωπολιτικές προκλήσεις σε Ευρώπη και Αν. Μεσόγειο το 2023 κατέγραψα δύο παραδοχές. Πρώτον, η Αν. Μεσόγειος βρίσκεται σε συγκρουσιακή χημεία γιατί όλες (ή σχεδόν όλες) οι χώρες της περιοχής... παρανομούν, άλλες σε μικρό βαθμό, άλλες σε μεγάλο και βάνουσο. Η μονομερής οριοθέτηση της Αιγύπτου επιβεβαιώνει του λόγου το αληθές. Λιβύη και Τουρκία παρανομούν βάνουσα καθώς προχώρησαν σε οριοθέτηση (τουρκολιβυκό μνημόνιο) που αγνοεί πλήρως τη Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας, ενώ παραβιάζει τα δικαιώματα τρίτης χώρας (Ελλάδα). Αλλά και η Αίγυπτος με τη μονομερή της οριοθέτηση – που διεμβολίζει (ελαφρώς) το τουρκολιβυκό μνημόνιο – επίσης παρανομεί. Καθώς σύμφωνα με τη Σύμβαση δεν υπάρχει έγκυρη μονομερής οριοθέτηση. Η οριοθέτηση με χώρες «έναντι ή προσκειμένες ακτές» πραγματοποιείται «κατόπιν συμφωνίας στη βάση διαπραγματεύσεων» που θα πρέπει να οδηγούν σε «δίκαιη λύση». Από την άποψη αυτή και η Ελλάδα, ενώ ακολούθησε πιστά το διεθνές δίκαιο/Σύμβαση στις οριοθετήσεις με Ιταλία, Αίγυπτο, (Αλβανία), εκτρέπεται ολίγον όταν επιχειρεί μεμονωμένη οριοθέτηση υφαλοκρηπίδας/ΑΟΖ με βάση τον νόμο 4001/11. Η ενδεδειγμένη προσέγγιση είναι οι «έναντι» και «προσκειμένες» χώρες να καθίσουν στο τραπέζι και να επιδιώξουν συμφωνία ή να προσφύγουν στη διεθνή Δικαιοσύνη. Μια μικρή παρανομία δεν ακυρώνει νομικώς μια μεγαλύτερη (άλλο εάν η αιγυπτιακή οριοθέτηση αλλάζει τα δεδομένα υπέρ ημών επί του θαλάσσιου πεδίου και δημιουργεί δυναμική για συνολική διευθέτηση).

Δεύτερον, το γεωπολιτικό τοπίο και οι ισορροπίες στην Αν. Μεσόγειο μπορεί να αλλάξουν αισθητά με τη διαφαινόμενη επανενεργοποίηση στην περιοχή της Βρετανίας, μια εξέλιξη που θα πρέπει να ιδωθεί μάλλον θετικά από την Αθήνα. Η σημερινή ισορροπία στην Αν. Μεσόγειο και την ευρύτερη περιοχή χαρακτηρίζεται από την έντονη παρουσία της Γαλλίας, πολιτικής και στρατιωτικής, σε συμμαχία με την Ελλάδα και σε αντίθεση με την Τουρκία. Το Ην. Βασίλειο μετά τη αποχώρησή του από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Brexit) αναζητά εναγωνίως νέες εμπορικές, οικονομικές, πολιτικές και στρατηγικές σχέσεις με τη ελπίδα/φαντασίωση ότι θα καταστεί κυρίαρχη global power/παγκόσμια δύναμη. Στην προσπάθεια αυτή, η Τουρκία εμφανίζεται για πολλούς λόγους ως μια προνομιακή χώρα για το Λονδίνο. Και ήδη οι σχέσεις μεταξύ των δύο χωρών έχουν διευρυνθεί μετά το Brexit με την υπογραφή εμπορικής συμφωνίας ανταλλαγής επισκέψεων, κ.λπ., ενώ τώρα θα εντατικοποιηθεί η συνεργασία στον τομέα της πολεμικής βιομηχανίας μεταξύ των δύο πλευρών. Έτσι η Βρετανία που παραδοσιακά διαδραμάτιζε σημαντικό και εν πολλοίς εξισορροπτικό ρόλο στην περιοχή μπορεί να επανέλθει τώρα εμφανέστερα στον ρόλο αυτό. Όπως άλλωστε έγραψε και ο πρεσβευτής της Βρετανίας στην Αθήνα Μ. Λοτζ «το Ηνωμένο Βασίλειο είναι αποφασισμένο να έχει ρόλο στην Ανατολική Μεσόγειο» (Το Βήμα 18/12). Αυτή η εξέλιξη όμως μπορεί να λειτουργήσει θετικά για την Ελλάδα σε δύο μεταξύ άλλων πεδία: (α) στη διαδικασία επίλυσης του Κυπριακού λόγω της θεσμικής εμπλοκής του Η.Β. στο ζήτημα (εγγυήτρια δύναμη, κ.λπ.) και (β) στην εξισορροπτική υποβοήθηση του διαλόγου και ειρηνικής επίλυσης των οποιωνδήποτε διαφορών Ελλάδας - Τουρκίας.

Ο καθηγητής Π.Κ. Ιωακειμίδης είναι πρώην πρεσβευτής - σύμβουλος του ΥΠΕΞ και μέλος της συμβουλευτικής επιτροπής του ΕΛΙΑΜΕΠ